

Utrikesdepartementet

Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Demokratiska republiken Kongo 2021–2025

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris.

Strategin ska gälla under perioden 2021–2025 och omfattar sammantaget 3,34 miljarder kronor, varav 3,3 miljarder kronor avser Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och 40 miljoner kronor avser Folke Bernadotteakademin (FBA).

Strategin styr användningen av medel som anslås under anslagspost 1:1.9 Afrika i regleringsbrev avseende Sida för respektive budgetår samt medel som anslås under anslagspost 1:1.4 Biståndsverksamhet och anslagspost 1:4.1 Folke Bernadotteakademin, avseende förvaltningskostnader i genomförandet av strategin, i regleringsbrev avseende FBA för respektive budgetår.

Sidas verksamhet ska bidra till följande mål:

Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

- Stärkt respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, inklusive minskad korruption
- Ökad jämställdhet, inklusive minskat könsrelaterat våld

Jämlik hälsa

- Ökad och mer jämlik tillgång till hälso- och sjukvård samt nutrition, med fokus på kvinnor, ungdomar och barn
- Ökad tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Fredliga och inkluderande samhällen

- Inkluderande processer för att förebygga, hantera och lösa konflikter på fredlig väg, inklusive stärkt motståndskraft inför kriser

Miljö, klimat och hållbart nyttjande av naturresurser

- Begränsad klimatpåverkan och ökad motståndskraft mot klimatförändringar
- Hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser, inklusive biologisk mångfald
- Ett hållbart och motståndskraftigt lantbruk med fokus på förbättrad livsmedelstrygghet och försörjning

FBA:s verksamhet ska bidra till följande mål:

Fredliga och inkluderande samhällen

- Förbättrade förutsättningar för ett inkluderande och jämställt arbete med konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsbyggande

2. Landkontext/Regional kontext

Valen i december 2018 innebar det första fredliga maktskiftet i Demokratiska republiken Kongo (DRK) historia. Landet präglas emellertid fortsatt av instabilitet och konflikter samtidigt som utvecklingsutmaningarna är omfattande och den humanitära situationen allvarlig. Över fem miljoner människor beräknas vara på flykt inom landet. Den sköra maktbalansen begränsar möjligheterna att genomföra av regeringen initierade reformer. Till de främsta utmaningarna hör det svåra säkerhetsläget, särskilt i de östra delarna av landet där enligt uppgift fler än 140 väpnade grupper är aktiva. FN:s stabiliseringsinsats Monusco har inlett en neddragning av verksamheten. Korruptionen är utbredd i alla sektorer i samhället och utgör ett allvarligt hinder för utveckling och människors möjligheter till trygghet, skydd och inflytande.

DRK är ett av världens rikaste länder i såväl naturtillgångar som odlingsbar jord, men trots denna potential hör den kongolesiska befolkningen till världens fattigaste. Den globala ekonomiska nedgången och de inhemska åtgärderna mot covid-19 har gjort att den allmänna ekonomiska situationen är kraftigt försämrad, att inflationen och matpriserna har stigit och att fattigdomen riskerar att öka.

En majoritet av befolkningen är beroende av lantbruk för sin försörjning och nästan all energi som konsumeras kommer från trä och träkol. Bristen på tillgång till produktiv sysselsättning och otrygg livsmedelsförsörjning, i kombination med en snabbt växande befolkning, leder bland annat till ökad undernäring hos barn över hela landet. Tillgången till hälsovård liksom SRHR är mycket bristfällig.

Situationen för mänskliga rättigheter är allvarlig och straffriheten är utbredd. Staten saknar kapacitet att skydda befolkningen, särskilt kvinnor och flickor, mot övergrepp och kränkningar. Jämställdheten är mycket eftersatt, exempelvis är barnnäktenskap och sexuellt och könsrelaterat våld tydliga inslag. Rättsväsendet brister i oberoende och har använts som ett verktyg för att undertrycka olikänkade inom oppositionen och civilsamhället. Sedan valet 2018 har civilsamhället upplevt ett försiktigt öppnande av det demokratiska utrymmet och media har viss frihet att verka. Landet hamnar dock först på plats 154 av 180 på Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex 2019 och trenden har de senaste fem åren varit negativ.

3. Verksamhet

Sida ska genomföra, följa upp och redovisa verksamheten i linje med vad som föreskrivs i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (UD2017/21053). I riktlinjerna framgår bland annat att verksamheten aktivt ska styras mot målen samt att faktiska resultat följs upp utifrån målen. Den årliga strategirapporten ska vara övergripande och bland annat innehålla en redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. Resultatinformation ska användas för beslutsfattande, lärande, ansvarutkrävande och för att säkerställa transparens gentemot allmänheten. Uppföljningen ska ge tillförlitlig och användbar information om resultat på såväl kortare som längre sikt genom både kvalitativ och kvantitativ information, där så är möjligt.

Utvecklingsarbetet bidrar till hållbar utveckling utifrån Agenda 2030, åtagandena om utvecklingsfinansiering från Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris. Verksamhetens bidrag är särskilt relevant för följande mål i Agenda 2030: ingen fattigdom (mål 1), ingen hunger (mål 2), god hälsa och välbefinnande (mål 3), jämställdhet (mål 5), hållbar energi för alla (mål 7), anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8), hållbara städer och samhällen (mål 11), hållbar konsumtion och produktion (mål 12), bekämpa klimatförändringarna (mål 13), ekosystem och biologisk mångfald (mål 15), fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) och genomförande och globalt partnerskap (mål 17). I strategirapporteringen till regeringen ska referenser till hur verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030 i relation till strategins prioriteringar ingå. I sin helhet ska det svenska utvecklingsarbetet bidra till att minska fattigdomen i landet, till bättre förutsättningar för en demokratisk utveckling och till respekt för de mänskliga rättigheterna.

Verksamheten ska bidra till att stärka rättsstatens principer, minskad straffrihet, ökad transparens och minskad korruption. Stöd för att stärka civilsamhället och media är prioriterat. Här kan stöd till förändringsaktörer och kulturlivet ingå. Sverige kan bidra till att stärka förutsättningarna för och genomförandet av demokratiska, fria och rättvisa val.

Inom jämställdhetsområdet bör verksamheten inriktas på att minska könsdiskrimineringen, öka kvinnors egenmakt, inflytande och deltagande i politiska processer samt motverka sexuellt och könsrelaterat våld.

Verksamheten ska bidra till att minska mödra- och barnadödligheten genom preventivt arbete och hantering av underliggande orsaker samt till ökad tillgång till och respekt för SRHR.

Verksamheten bör stödja DRK:s stabilitetsarbete genom långsiktigt stöd för att säkerställa fred, stabilitet och återuppbyggnad i riktade områden. Kvinnors och ungas deltagande i fredsbyggande processer bör stärkas. Stöd till avvärjning, demobilisering och återanpassning av före detta kombattanter kan ges om så bedöms lämpligt. Sidans verksamhet bör inriktas på grundorsakerna till konflikt, exempelvis genom förbättrade möjligheter till produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, inklusive arbete för att utveckla en social dialog. Verksamhet som bidrar till avskaffande av tvångs- och barnarbete kan ingå. FBA:s verksamhet ska fokusera på ett ökat

deltagande av kvinnor och unga i konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsbyggande, stärkandet av rättsstatens principer samt förbättrad förmåga hos det civila samhället och statliga strukturer för att förebygga sexuellt och könsrelaterat våld. Därutöver kan FBA tillvarata uppkomna tillfällen att stärka ytterligare fredsprocesser och förändringsaktörer.

Verksamheten bör främja diversifiering av lantbruk samt bevarande och restaurering av den biologiska mångfalden och minskad påverkan av föroreningar, något som även skulle bidra till tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt stärkt motståndskraft mot klimatförändringar. Fokus bör ligga på att nå de mest sårbara genom bland annat småskaligt och hållbart lantbruk. Verksamheten ska även bidra till hållbart nyttjande av naturresurser, detta kan inkludera hanteringen av så kallade konfliktmineraler, med fokus på ökad transparens i globala värdekedjor där DRK ingår. Verksamheten ska bidra till minskad klimatpåverkan, exempelvis genom ökad tillgång till förnybar energi och ökad energieffektivitet.

Sveriges utvecklingssamarbete ska vara relevant och effektivt. En helhetssyn på det samlade svenska stödet till DRK ska säkerställas. Kopplingarna mellan humanitärt bistånd, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande ska tillvaratas. Verksamheten ska på sikt bidra till ett minskat beroende av humanitärt bistånd. Synergier ska sökas mellan strategins olika områden, liksom med verksamhet inom ramen för andra relevanta strategier för det svenska utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet.

Det svenska utvecklingssamarbetet ska lägga grund för bredare och mer självbärande relationer mellan Sverige och DRK och samarbetet med den svenska resursbasen bör fördjupas. Potentialen i digitalisering och innovation som verktyg för måluppfyllelse ska, när relevant, tillvaratas. Att stimulera andra finansiella resurser bör utforskas.

Utvecklingssamarbetet ska anpassas till rådande omständigheter och vara såväl flexibelt som ändamålsenligt. Direkt samarbete med statliga aktörer kan medföra viss risk och bör endast ske efter noggrann riskbedömning.

Sverige ska verka för en sammanhållen och effektiv utvecklings- och biståndssamordning i landet, inte minst genom ett aktivt deltagande i EU:s gemensamprogrammering och i samarbetet med relevanta multilaterala aktörer.